

ارائه راهکارهای عملی برای کاهش مصرف بنزین در کشور

پیشنهادی برای تولید وانت نیمه سنگین داخل شهری / بین شهری برای جایگزین وانت زامیاد

نوشته : کامران طالبی فرد ؛ دکترای بازاریابی، تحقیقات بازار، مشاور صنعت خودرو

مصرف بنزین کشور در چند سال گذشته بطور متوسط به بیش از 100.000.000 لیتر در روز رسیده است. این میزان مصرف سوخت در مقایسه با سایر کشورهای مشابه از نظر ساختار جمعیتی/ اجتماعی با کشور ما ، بسیار بیشتر است. این حجم از مصرف سوخت علاوه بر ایجاد آلاینده‌های زیاده و تاثیرات زیست محیطی ، سبب فشار بر بودجه سالیانه دولت و تاثیر نامطلوب زیاده بر ناترازی بودجه می شود. از آنجایی که دولت برای قیمت سوخت یارانه زیادی را در نظر می گیرد، ازدیاد مصرف بنزین سبب فشار بر منابع بودجه دولت می شود. اکثر کارشناسان معتقد هستند افزایش قیمت سوخت بخصوص افزایش قیمت بصورت تدریجی راه حل مناسب و نهایی برای کاهش فشار یارانه سوخت بر بودجه دولت می باشد. اما باید توجه کرد که این مسئله تنها يك معادله تك متغیره نیست و چنانچه تصمیم بر افزایش قیمت سوخت بطور تدریجی گرفته شود می بایست با تفکر سیستمی برای آن به ارائه راهکارهای موازی پرداخت. از جمله تمرکز بر تولید و عرضه خودروهای با مصرف سوخت بهینه و به اصطلاح کم مصرف و یا خودروهای با پیشران یا سوخت جایگزین همانند خودروهای هایبریدی ، پلاگین هایبریدی و یا تمام برقی . طبق آخرین آمار ها امروز مصرف بنزین در کشور به حدود 120.000.000 لیتر بطور روزانه رسیده است. این در حالی است که از این حجم مصرف بنزین روزانه در حدود بیست درصد متعلق به تنها يك نوع خودرو می باشد . وانت زامیاد یا همان وانت آبی روزانه بیست درصد از حجم بنزین مصرفی کشور را به خود اختصاص می دهد . شاید این موضوع منطقی به نظر نرسد زیرا تعداد این خودرو در برابر برخی از انواع خودروهای دیگر محدودتر است ، اما بدلیل نوع کاربری آن تقریباً صد درصد وانت زامیاد های موجود در کشور بطور متوسط روزانه بیش از ده ساعت در حال استفاده در سفرهای درون شهری

و برون شهری می باشند. از سوی دیگر اکثر کاربران این خودرو از آن بعنوان اصلی ترین وسیله امرار معاش روزانه خود بهره می برند، که چرخ اقتصادی خانواده آنها را به گردش در می آورد. در نتیجه اگر دولت تصمیم به قطع تدریجی یارانه سوخت و یا افزایش تدریجی بهای بنزین داشته باشد، می بایست به موازات بدنبال راه حل های جایگزین برای این قشر از افراد جامعه باشد که بطور مستقیم درآمد روزانه و معاش خانوار آنها به این نوع وسیله نقلیه وابسته است.

• بیان مسئله :

وانت نیسان جونیور یا همان وانت زامیاد که بنام شرکت تولید کننده آن در ایران نام گرفته است از سال 1349 شمسی در کشور در حال تولید است. بدین ترتیب این خودرو قدیمی ترین خودروی است که همچنان در کشور تولید می شود و بقیه خودروهای قدیمی در حال تولید در کشور، بیش از بیست سال از این خودرو جوانتر هستند. اما سوال اینجاست با وجود از رده خارج شدن خودروهای قدیمی کشور همانند پیکان، پراید، پژو ۴۰۵ و ... چرا همچنان این خودرو به تولید می رسد در پاسخ باید گفت عدم رقابت بویژه در بخش پایین دستی بازار خودرو و بخصوص بازار خودروهای تجاری، بی برنامه گی خودروسازان دولتی و رضایت به وضع موجود و نبود جایگزین مناسب در بازار کشور، همگی سبب شده تا این خودرو مستعمل آکبند همچنان در چرخه تولید باقی بماند. زیرا بقیه وانت های موجود در بازار اصطلاحاً از نوع وانت های سبک بوده که کارایی و توانایی حمل بار این وانت را ندارند یا اینکه در دسته پیکاپ های گران قیمت قرار می گیرند که عملاً از بودجه متقاضیان و کاربران وانت زامیاد خارج می شوند. در بخش مقدمه به این موضوع اشاره شد که وانت زامیاد یا وانت آبی به تنهایی سهم بیست درصدی از مصرف روزانه بنزین در کشور را دارد. همچنین از اهمیت و نقش آن در زندگی و امرار معاش خانوار مالکان و یا رانندگان آن گفته شد. بدیهی است در صورت قطعی شدن تصمیم دولت بر افزایش قیمت سوخت و واقعی کردن آن، که امری اجتناب ناپذیر به نظر می آید، می بایست تمهیداتی برای گروه ها و افرادی که از این نوع خودرو بعنوان وسیله امرار معاش روزانه استفاده می کنند اندیشیده شود. به همین دلیل و به جهت اهمیت موضوع در این پروپوزال مختصر به ارائه راهکار های مناسب جهت جایگزینی خودروی وانت زامیاد می پردازیم. از آنجایی که وانت زامیاد با قیمت رقابتی در هنگام خرید، توانایی

حمل بارهای سنگین (تا حدود سه تن) را در مسافت های داخل شهری و بین شهری دارد، لذا گزینه جایگزین باید دارای خصوصیات مشابه اما مجهز به فن آوری روز جهت مصرف سوخت حداقلي و بهينه و همچنین سطح ایمني بالا باشد زیرا وانت زامیاد در کنار مصرف سوخت بسیار بالا ، از پایین ترین سطح ایمني فعال و غیر فعال بي بهره است و طبق گزارش ها و آمار های پلیس راهور پای اصلی تصادفات برون شهری در کشور هم می باشد . لذا در بخش بعد به معرفی چند گزینه مناسب جهت تولید و جایگزینی این وانت می پردازیم . گزینه های که توانایی حمل بار با حجم و وزن مشابه یا حتی بیشتر را دارا هستند و همچنین از قیمت رقابتی بهره می برند و می توانند گزینه ایده آلی برای جایگزینی این خودرو مستعمل در کشور ما باشند.

• گزینه های مناسب جایگزین وانت زامیاد :

اصولا در کشورهای اروپایی وانت های مسقف معروف به ون ترانزیت وظیفه حمل و نقل بارهای میان وزن را دارند. اما بدلیل قیمت بالا و همچنین محدودیت ارتفاع و وزن بار این نوع وانت های مسقف یا ون های باری در بازار کشور ما طرفدار نداشته اند. در کشورهای آمریکا شمالی هم پیکاپ های غول پیکر معمولا وظیفه حمل بارهای میان وزن بیرون شهری و در داخل شهر هم ون های مسقف وظیفه حمل و نقل بارهای در محدوده يك تا سه تن را بر عهده دارند که مجددا به دلایل ذکر شده و قیمت بالا در کشور ما طرفدار نداشته اند و پیکاپ هم اصولا برای مقاصد غیر از جابجایی بار استفاده می شوند. اما در کشورهای شرق آسیا و همچنین کشورهای حوزه خلیج فارس نوعی از وانت های شبیه و کوچکتر از مینی کامیونت وظیفه حمل بارهای داخل شهری و بیرون شهری وزن متوسط را بر عهده دارند که هم از لحاظ ارتفاع بار و هم از لحاظ وزنی محدودیت کمتری دارند و همچنین بدلیل ساختار بدنه سبک وزن از قیمت رقابتی و البته ایمني مناسبی برخوردارند. عمده تولید کنندگان این نوع وانت ها که بارهای با وزن يك تا سه و نیم تن را می توانند حمل نمایند شرکت های تویوتا ، دای هاتسو، هینو ، ایسوزو ، کیا ، و تولید کنندگان چینی هستند . این وانت ها بدلیل تکنولوژی مناسب پیشرفته و همچنین دارا بودن بدنه سبک وزن با وجود داشتن ساختار شاسی بسیار مستحکم، دارای مصرف سوخت بسیار پایین و بهینه می باشند . خوشبختانه برندهای معتبر ژاپنی به غیر از سرزمین اصلی در

کشورهای دیگر جز اتحادیه آسان و همچنین کشورهای آسیای جنوب شرقی همانند تایلند ، اندونزی ، مالزی ، چین و ویتنام هم به تولید می‌رسند، که امکان واردات و خرید این نوع وانت ها را چه بصورت ساخته شده CBU و یا بصورت قطعات منفصله CKD فراهم می‌آورد . همچنین بدلیل ساختار ساده بدنه آنها به سرعت امکان داخلی سازی شاسی و بدنه این نوع وانت ها در داخل کشور وجود دارد .

• چگونه بودجه جایگزینی وانت زامیاد را تامین نمایم ؟

بر فرض واردات یا تولید وانت جایگزین وانت زامیاد ، مسئله ای که پیش می‌آید تامین بودجه و چگونگی قانع کردن رانندگان و مالکان وانت زامیاد به تعویض خودروی خود با وانت جایگزین جدید می‌باشد . به این منظور پیشنهاد می‌شود هر وارد کننده خودرو نو در ازای واردات هر دستگاه خودرو يك یا دو دستگاه وانت زامیاد را خریداری و از رده خارج و اسقاط نماید. در مقابل دولت با کاهش تعرفه واردات خودرو زمینه افزایش تیراژ واردات خودرو نو را محیا نماید . همچنین دولت از محل درآمد تعرفه واردات خودرو ردیفی را برای بودجه جهت اختصاص وام کم بهره به مالکان وانت های زامیاد از رده خارج شده اختصاص دهد تا ایشان اقدام به خرید وانت نو جایگزین با مصرف سوخت بهینه نمایند. بدین ترتیب نقدینگی لازم برای از رده خارج کردن وانت های زامیاد موجود در کشور توسط وارد کنندگان خودرو تامین می‌شود و در صورت تسهیل فرآیند واردات بخصوص کاهش تعرفه گمرکی، شاهد افزایش تعداد واردات خودرو و افزایش درآمد دولت از محل تعرفه گمرکی واردات خودرو خواهیم بود. از همین محل درآمد، يك ردیف بودجه برای اختصاص وام به مالکان وانت های زامیاد که خودروی ایشان توسط وارد کنندگان خریداری و اسقاط شده پرداخت می‌شود تا این افراد نسبت به خرید وانت جایگزین مدرن با مصرف سوخت بهینه و آلایندگی کم اقدام نمایند .

